

TAMPEREEN YLIOPISTON AUDITOINTI

Authors **Markus Granlund, Sampo Mielityinen, Helena Mustikainen, Aino Karvonen, Hanna Väättäin & Sanna Vahtivuori-Hänninen. Tampereen yliopiston itsearviointiraportti (toim.) Leena Ahrio, Taru Koskinen & Terhi Yliniemi**

Year of publication **2023**, FINEEC publications **25:2023**

Language **Finnish**

ISBN **978-952-206-803-3 pdf**

1.3 Koulutuksen arviointi ja kehittäminen

- HEI's self-assessment

Tietoon perustuva koulutuksen arviointi ja kehittäminen

Koulutuksen tavoitteita ja kehittämistoimenpiteitä sekä laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti yliopistotasolla koulutusneuvostossa ja seurataan konsistorissa. Kehittämisen ja laadunhallinnan operatiivista toteuttamista ja tukipalveluiden kohdentamista varmistavat tiedekuntia yhdistävät koulutuksen ja tohtorikoulutuksen koordinaatioryhmät. Kansainvälisen koulutuksen erityiskysymyksiä tarkastelee kansainvälisen tutkintokoulutuksen työryhmä.

Tiedekunnat ja tutkinto-ohjelmat arvioivat koulutustehtävänsä onnistumista säännöllisesti osana vuosisuunnittelua. Samassa yhteydessä tarkastellaan opetusresursseja, määrällisiä tavoitteita sekä pedagogisia ratkaisuja ja oppimisympäristöjen kehittämistarpeita.

Koulutuksen kehittäminen tiedekunta- ja tutkinto-ohjelmatasolla perustuu ulkoiseen ja sisäiseen palaute-, seuranta- ja ennakoititietoon, viimeisimpään tutkimustietoon sekä alakohtaisiin kehittämistavoitteisiin. Tiedekunnat ennakoivat toimintaympäristön muutoksia, osallistuvat kansallisiin ja kansainvälisiin alakohtaisiin ja korkeakoulujen välisiin yhteistyöhankkeisiin sekä yliopistotasoisiin kehittämishankkeisiin ja pilotteihin, toimivat alojensa verkostoissa sekä toteuttavat omia kehittämishankkeita. Jokainen tiedekunta on kuvannut palautteen käsittelyn ja hyödyntämisen tapansa.

Palautetietoa hyödynnetään erityisesti opetussuunnitelmatyössä ja opetuksen kehittämisessä sekä opiskelun sujuvuuden ja opiskelijahyvinvoinnin tilan tarkastelussa, ohjauksen kehittämisessä, opiskelijavalintojen toteutumisen arvioinnissa ja palveluiden kehittämisessä.

Palautetietoa kerätään monipuolisesti, mutta sen analysoinnissa ja hyödyntämisessä on parannettavaa.

Koulutuksen raportointia ja seuranta- ja palautetiedon hyödyntämistä viedään eteenpäin yliopiston tiedolla johtamisen hankkeessa. Koulutustiedon hallintamallia sekä raportointia ohjauksen ja koulutuksen kehittämisen tarpeisiin kehitetään edelleen. Tiedolla johtamista kehitetään myös kansainvälisen yhteistyökumppanin [EABin](#) kanssa, joka tarjoaa laajaa benchmarkkausta koulutuksen kehittämiseen.

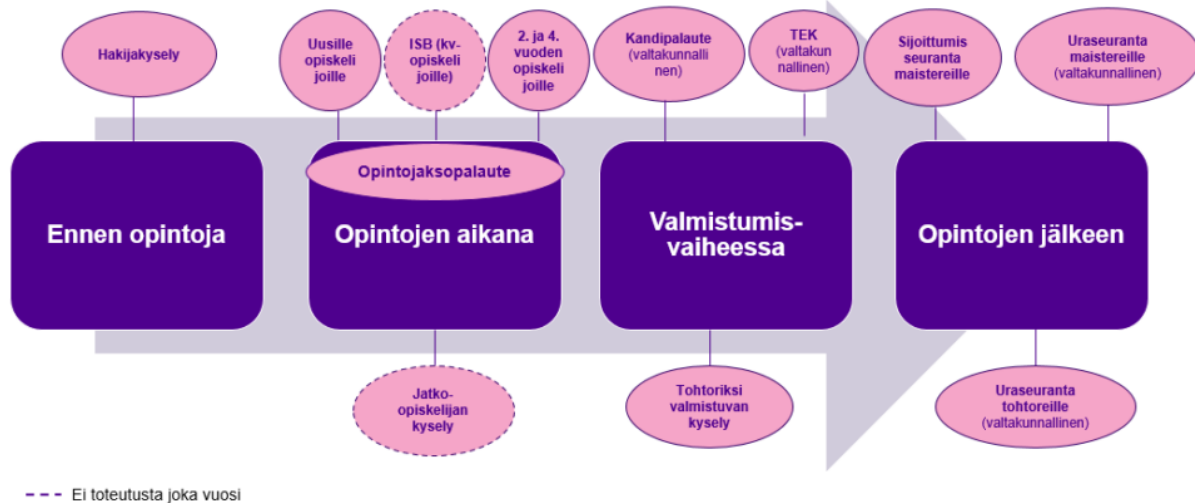
Tutkinto-ohjelmaportfoliota tarkastellaan koulutusten perustamis- ja lakkauttamisehdotusten yhteydessä sekä opetussuunnitelmatyössä. Englanninkieliset tutkinto-ohjelmat, tohtoriohjelmat ja jatkuva oppiminen tulee jatkossa kytkeä entistä tiiviimmin osaksi kokonaistarkastelua. Yliopiston ensimmäisen tutkimuksen ulkoisen arvioinnin (TAU RAE 2022) suosituksesta tiedekunnissa käynnistetään tohtoriohjelmien määrän tarkastelu osana vuoden 2023 toimintasuunnitelmia.

Tutkintokoulutuksen kehittävät arvoinnit 2020–2022 ovat liittyneet kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointiin, tutkimuksen ja opetuksen yhteyteen, monialaisuuteen, opintosuunnitelman ohjaukseen sekä koulutustoiminnan onnistumiseen kokonaisuutena. Tavoiteajassa valmistumisen tukemiseksi toteutettiin laaja tutkinto-ohjelmien kehittävä arviointi.

Tunnistettuja hyviä käytäntöjä jaetaan mm. opetussuunnitelmatyön yhteisissä tilaisuuksissa, TLC-verkoston kautta sekä myöntämällä vuosittain hyvän opetuksen ja opetuksen kehittämisen palkinto. Yhteiskehittäminen ja yhteisopettajuus on tunnistettu hyviksi toimintavoiksi. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan yliopistopedagogiikan tutkimus ja koulutus tukee pedagogisen asiantuntemuksen kehittämistä kollegiaalisen toiminnan kautta. Aktiivista ja yhteisöllistä oppimista on kehitetty ottamalla käyttöön oppijälhtöisiä opetusmenetelmiä kuten Challenge-based learning ja Flipped learning. Oppimisympäristöjä kehitetään osana kampuskehityshanketta.

Palautteiden ja kyselyiden kokonaisuus

Yliopiston opiskelijapalautejärjestelmä (kuviot 7) kattaa kaikki opintojen vaiheet hakemisesta työllistymiseen.

Kuvio 7. Opiskelijapalautejärjestelmä.

Opiskelijan kannalta keskeisimmät osat yliopiston toiminnan laadukkuutta ovat hyvä opetus ja oppiminen, oppimista tukevat oppimisympäristöt, sujuvat ja joustavat opiskelumahdollisuudet, opiskeluhyvinvointi ja työelämässä tarvittavaa osaamista tuova tutkinto. Opiskelija saa palautetta oppimisestaan arvioinnin lisäksi vuorovaikutuksessa opettajan kanssa.

Opiskelijakysely-yhteistyö TREYn kanssa on tiivistä ja kyselyiden tuloksia käsitellään yhdessä sekä yliopisto- ja tiedekuntatason ryhmissä ja toimielimissä. Tuloksista viestitään intrassa ja yhteisön webinaareissa.

Palautteen antaminen on tutkintosäännössä määritelty osa opintojen suorittamista ja arviointia ja se tukee oppimisen itsearviointia. Opiskelijoiden antamasta palautteesta tulee antaa vastapalaute, mutta sen antaminen ei ole vielä kattavaa. Palautekäytäntöjä ja -kulttuuria kehittää koulutusneuvoston asettama työryhmä. Yliopiston opintojaksopalautejärjestelmä on päätetty uusia käytettävyyden parantamiseksi. Palautteen hyödyntämistä tutkintokoulutuksessa tuetaan kehittävällä arvioinnilla syksyllä 2023.

Opettajat ja tutkinto-ohjelmat keräävät lisäksi itse palautetta opetuksesta alansa tarpeista käsin. Tiedekunnissa koulutuksen työelämärelevanssia varmistetaan sidosryhmien kanssa mm. alakohtaisissa verkostoissa, kehittämispäivien yhteydessä, yritysyhteistyön osana sekä hyödyntämällä työssäoppimisjaksoista saatua palautetta. Sidosryhmäpalautteen kautta on tunnistettu, että työelämälähtöisyyden ja -yhteyden menettelyjä on vahvistettava etenkin kansainvälisten opiskelijoiden osalta.

Jatkuvan oppimisen keskeisiä palautekanavia ovat koulutusohjelmapalaute sekä jaksoilla ja koulutuspäivillä kerättävä asiakaspalaute, jonka keskiarvo vuonna 2022 oli 4,1 (0-5). Kehityskohteena on vastausprosentin nostaminen ja palautteen käsittely laajemmin kuin koulutuskohtaisesti hyvien käytäntöjen levittämiseksi ja haasteiden ratkaisemiseksi. Organisaatiokoulutuksia arvioidaan ja kehitetään vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa

koulutuksen aikana ja jälkeen.

Opiskelijoiden ja opettajien palveluiden toimivuutta arvioidaan ja kehitetään osana vuosisuunnittelua hyödyntäen opiskelijakyselyitä, yhteisön vuosittaisia palvelukyselyitä ja palvelupalautetta.

Vahvuudet	Kehittämiskohteet
Yliopistossa toimii koulutuksen koordinaatioryhmä, kansainvälisen tutkintokoulutuksen ryhmä ja tohtorikoulutuksen koordinaatioryhmä. Ryhmillä varmistetaan yliopisto- ja tiedekuntatason vuorovaikutus, hyvien käytäntöjen jakaminen ja kehittämistoimien yhteensovittaminen.	Seurantatiedon ja palautteen oikea-aikainen ja systemaattinen hyödyntäminen tutkintokoulutuksessa. Uudistetaan opintojaksopalautejärjestelmä, tarkistetaan palautekäytäntöjä ja arvioidaan opiskelijapalautekyselyiden kokonaisuus.
Koulutuksen monipuolinen tietopohja on käytettävissä TUNReports- ja Koulutuksen raportointi -sovelluksissa.	Arvioidaan tiedekunnissa tohtoriohjelmien kokonaisuus ja sisällöt sekä yliopistotasolla yhteisen tutkijakoulun tehtäväkokonaisuus.
Tutkinto-ohjelmat tunnistivat kehittämissä itsearvioinneissa systemaattisesti vahvuutensa ja kehittämistarpeensa sekä muodostivat ratkaisuja toiminnan parantamiseksi. Arviointi toteutettiin osana opetussuunnitelmatyötä ja tiedekunnan vuosisuunnittelua.	Kansainvälisten tutkinto-ohjelmien työelämäyhteyksien kehittäminen osana käynnissä olevaa opetussuunnitelmatyötä.

1.3 Koulutuksen arviointi ja kehittäminen

- Assessment of the audit team

Yliopiston systemaattiset palaute- ja kehittämisprosessit antavat hyvän perustan opetuksen laatutyölle

Tampereen yliopisto on itsearviointiraportissaan kuvannut seikkaperäisesti opetuksen kehittämisen palaute- ja tietoaaineistot sekä prosessit. Koulutuksen laatua, kehittämistarpeita ja

kehittämistoimia arvioidaan järjestelmällisesti osana yliopiston säännönmukaisia prosesseja. Auditointivierailu vahvisti kuvaa siitä, että nämä prosessit ja niiden suhde opetuksen laatuun tunnustetaan yliopistossa läpi organisaation. Auditointiryhmän näkemyksen mukaan yliopistossa on rakennettu hyvä perusta opetuksen systemaattiselle kehittämiselle palaute- ja muun tiedon perusteella.

Yliopisto on itsearviointiraportissaan viitannut nykyisen opintojaksopalautejärjestelmän ongelmiin ja järjestelmän uudistamiseen. Vierailun havainnot ovat samansuuntaiset yliopiston itsearvioinnin kanssa. Auditointivierailun kuulemisissa viitattiin useasti nykyisen järjestelmän heikkouksiin ja haasteisiin sekä suuriin odotuksiin uutta järjestelmää kohtaan. Nykyisen järjestelmän ongelmina tuotiin esiin sen huono käytettävyys, palautteen vähäisyys sekä vastapalautteen niukkuus. Haastattelujen perusteella nykyisen opintojaksopalautejärjestelmän haasteet ovat olleet tiedossa jo kauan sekä opiskelijoiden että opettajien keskuudessa. Tämän laajan palautteen käsittely on vienyt aikaa ennen kuin päätös uudesta järjestelmästä on saatu tehtyä.

Auditointiryhmä sai vierailulla kuulla lukuisia esimerkkejä opetuksen onnistuneesta kehittämisestä palautetiedon perusteella. Toisaalta opiskelijat toivat työpajoissa esiin kokemuksiaan myös palautekulttuurin pulmista. Osa opiskelijoista on kokenut, että opettajat ja tutkinto-ohjelmien edustajat eivät ole valmiita avoimeen keskusteluun palautteesta ja sen vaikuttavuudesta. Esimerkiksi vastapalautteen antamisesta opiskelijoille on jopa kieltäydytty. Opettajatyöpajoissa puolestaan korostui, että palautejärjestelmän ohella opettajat saavat kehittämisideoita muun muassa keskustelemalla kollegoiden kanssa, työnantajilta, tutkimuksesta, pedagogisesta koulutuksesta sekä yliopiston koulutuksen ja oppimisen kehittämisohjelmasta. Kehittämisen keskeisiä kipukohtia ovat opettajien mukaan kiire ja työajan riittämättömyys.

Tampereen yliopisto toteuttaa syksyllä 2023 kehittävän arvioinnin palautteen hyödyntämisestä tutkintokoulutuksessa. Auditointiryhmä pitää tätä hyvänä valintana ja suosittelee yliopistoa tarkastelemaan laajasti palautteen hyödyntämisen ja kehittämisen puitteita ja käytänteitä, kuten palautteen avointa ja vuorovaikutteista käsittelyä, eri tahoilla tunnustettujen kehittämistarpeiden suhdetta sekä opettajien resursseja ja pedagogista tukea opetuksen kehittämiseen tietoperusteisesti.

Säästötoimenpiteiden jälkeinen tukipalveluiden kehittäminen edellyttää eri prosessien ja toimijoiden suhteiden arviointia

Tehtyjen säästötoimien vuoksi tukipalveluiden saatavuus Tampereen yliopistossa on heikentynyt, mikä näkyi auditointivierailuilla esimerkiksi opinto-ohjauksen pulmina ja hitaana vastaamisena opiskelijoiden viesteihin tai jopa vastaamattomuutena. Henkilöstötyöpajan perusteella tukipalveluiden ongelmat ja tarvittavan tiedon vaikea löydettävyys kuormittavat myös opettajia. Tukipalvelujen saatavuuden kehittäminen varmistaa opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja on yliopistossa selkeä kehityskohde.

Auditointivierailun havaintojen mukaan tukipalveluja on monin tavoin myös pystytty

suuntaamaan henkilöstön ja opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Esimerkkejä tästä ovat TLC-verkoston (Teaching and Learning Centre) joustavasti tarjoama pedagoginen tuki koronapandemian aikana, työpisteiden lisäys kirjastoon opiskelijapalautteen perusteella, kirjaston kokoelmien uudelleenjärjestely opiskelijoiden yhdenvertaisten laina-aikojen takaamiseksi sekä lisähenkilöstön palkkaaminen opettajien avuksi Sisu-opintotietojärjestelmän käyttöön. Tämä kertoo hyvästä toimintakulttuurista ja henkilöstön sitoutumisesta tukipalvelujen kehittämiseen. Tukipalvelujen toimivuudesta kerätään auditointiaineiston mukaan säännönmukaisesti palautetta.

Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteisen TLC-verkoston lisäksi yliopistossa toimii vuonna 2021 perustettu TLC-tiimi (Opettajien ja ohjauksen palvelut, TLC), jonka pedagogiset asiantuntijat kuuluvat myös TLC-verkostoon. Auditointivierailun perusteella henkilöstö kokee sisäisen TLC-tiimin toiminnan osin etäiseksi. Esimerkiksi tutkinto-ohjelmavastaavat toivovat vahvempaa dialogia tutkinto-ohjelmien ja TLC:n välillä. Yliopistossa onkin valmisteilla malli pedagogisen osaamisen kehittämiseksi. Mallissa pyritään tunnistamaan vahvemmin kunkin tiedekunnan tarpeet. Auditointiryhmä pitää hyvänä, että yliopistolla on tunnistettu tarve kytkeä TLC-tiimin toiminnot vahvemmin yksiköiden ja tutkinto-ohjelmien omiin kehittämisprosesseihin. Vastaava eri prosessien ja palvelujen keskinäisten suhteiden arviointi on tarpeen, kun tukipalveluja kehitetään säästöjen jälkeen.

Yliopisto tarjoaa monipuolista jatkuvaa oppimista, tosin toiminnan selkeyttäminen jatkuu

Yliopiston itsearviointiraportissa jatkuvan oppimisen todetaan nivoutuvan opetussuunnitelmatyöhön. Kehittämiskohteena mainitaan jatkuvan oppimisen työnjaon ja vastuiden selkeyttäminen. Auditointivierailun perusteella jatkuvan oppimisen merkitys tunnustetaan yliopiston eri tasoilla hyvin. Myös yliopiston hallitus on sitoutunut jatkuvan oppimisen edistämiseen. Eri tieteenaloilla on erilaisia jatkuvan oppimisen toimintamalleja, mikä heijastaa ainakin osin erilaisia työelämätarpeita. Jatkuvassa oppimisessa painottuvat eri tavoin perustutkintokoulutukseen integroitu avoin yliopisto-opetus, täydennyskoulutus ja tieteellinen jatkokoulutus. Synergiaetuja on saatu myös kahden vanhan yliopiston yhdistyessä muun muassa kehittämällä yhteisiä tutkintorakenteita.

Henkilöstöhaastatteluissa jatkuvan oppimisen kehittämisen ongelmakohdiksi tunnistettiin rajallisten resurssien oikea kohdentaminen, tarkoituksenmukaisten opintokokonaisuuksien rakentaminen sekä sellaisten toimintamallien luominen, jotka ovat yliopistolle taloudellisesti kannattavia. Jatkuvan oppimisen opiskelijoiden haastattelussa koulutuksen ansioina nousivat esiin muun muassa laadukas, työelämälähtöinen pedagogiikka ja vuorovaikutteinen opetus. Kehittämiskohteina mainittiin nykyistä joustavampi osaamisen osoittaminen sekä opiskelun yhteensovittaminen työn kanssa. Vierailun havainnot olivat hyvin linjassa itsearvioinnin kanssa. Arviointiryhmä suosittelee jatkuvan oppimisen työnjaon ja vastuiden selkeyttämistä.